

AZ MTA CSFK FÖLDRAJZTUDOMÁNYI INTÉZET KÖZÉPTÁVÚ STRATÉGIAI TERVE (2016 – 2019)

Külső környezet elemzése, belső adottságok vizsgálata

Diszciplináris megközelítésben:

Nemzetközi és belföldi viszonylatban is egyre nagyobb az érdeklődés a társadalmi-gazdasági folyamatok tér- és időbeli sajátosságai és a természeti környezet között meglévő szimbiózis megértése iránt, amely a földrajztudományi kutatások volumenének növeléséhez és spektrumának szélesedéséhez vezet. Különösen a természeti folyamatok hatásainak, illetve az emberi tevékenység élő és élettelen környezetre gyakorolt befolyásának megismerése és megértése tartozik a geográfiával szemben támasztott fontosabb elvárások közé. Mindemellett olyan társadalmi jelenségek tér- és időbeli sajátosságainak feltárása, mint az urbanizáció, a turizmus, a demográfiai krízis, a migráció, az etnikai átrétegződés, a szekularizáció térbeli vonzatai is számottevő feladatot rónak a magyar geográfia fellelőjének számító FTI-re.

E tekintetben az FTI *belső adottságai* a *természetföldrajz* esetében: A földtudományokban napjainkra uralkodóvá váló műszeres vizsgálatokon alapuló terepi és kísérleti kutatások trendjét Magyarországon a természetföldrajz nem követte. Az FTI infrastrukturális háttere, a CSFK-n belüli együttműködési lehetőségek és a kutatói kollektíva felkészültsége a terepi és laboratóriumi anyagvizsgálaton alapuló természetföldrajzi kutatások művelését helyezi előtérbe. A *társadalomföldrajz* viszonylatában is kedvezőek az FTI belső adottságai: 1. a magyar gazdaság motorját képező és a foglalkoztatásban, munkahelyteremtésben is meghatározó szerepet játszó ipari termeléssel, a közlekedéssel és a telekommunikációval, valamint a turizmussal kapcsolatos térfolyamatok kutatása terén; 2. a nemzetközi migráció, az etnikai, vallási, politikai feszültségek földrajzi hátterének feltárása viszonylatában; 3. az urbanizációs folyamatok környezeti hatásainak, a városfejlődés fenntarthatóságának kutatása szempontjából.

Szervezeti megközelítésben:

Az FTI külső környezetét e tekintetben, távolú körök szerint a CSFK, a felettes szerv: az MTA és kutatóközpontjai és intézetei, egyéb bel- és külföldi (felsőoktatási, kutatóintézeti) együttműködő (többnyire pályázati, konzorciumi) partnerei, kutatásait finanszírozó bel- és külföldi szervezetek (pl. NKFIH, kormányzati szervek, alapítványok, EU, IVF) képezik. A 2012-2016 közötti helyzethez képest ezzel a külső környezettel való kapcsolat a 2019-ig terjedő időszakban várhatóan nem fog romlani.

Az Intézet küldetésének megfogalmazása

Az FTI (és a geográfia) alapvető küldetése az ember és környezete viszonyrendszerének komplex megismerése, a társadalmi-gazdasági és természeti folyamatok kölcsönhatásainak interdiszciplináris szemléletű, de alapvetően a térbeli (részben időbeli) megközelítésre fókuszáló feltárása. Az alapkutatások eredményeit nem csupán a szűkebb szakmai közösséggel kívánjuk megismertetni, hanem igyekszünk a lehető legszélesebb körben terjeszteni, így a belföldi és nemzetközi folyóiratok, kiadványok, konferencia előadások mellett a médiaszereplésekre, a tudományos-ismeretterjesztő és tudománypopularizáló csatornákra és a felsőoktatásban való bemutatásra is koncentrálnunk.

Természetföldrajzi területen:

A földfelszín recens fejlődésének vizsgálata, a felszínfejlődés térbeli és időbeli törvényszerűségeinek feltárása műszeres terepi és laboratóriumi kísérleti vizsgálatok által. Az éghajlattól függő felszínfejlődési folyamatok földrajzi elemzése, megértése és negyedidőszaki környezetváltozások rekonstrukciója. A löszkutatás és a hullóporos eredetű üledékek földrajzi megközelítésű elemzése.

Társadalomföldrajzi területen:

Népesség-, etnikai-, politikai, gazdaságföldrajzi alapkutatások végzése. Az urbanizáció környezeti konfliktusainak, a magyar városok társadalmi és funkcionális térszerkezetének, a lakóhelyi szegregáció és városi társadalmi kirekesztés kutatása.

Az Intézet küldetését az elmúlt hetekben megújult kutatócsoportok elnevezése is tükrözi:

- Negyedidőszak és felszínfejlődési folyamatok kutatócsoport:
- Természetföldrajzi kutatócsoport:
- Etnikai-, politikai földrajzi és migrációs kutatócsoport:
- Gazdaságföldrajzi és térségfejlesztési kutatócsoport:
- Urbanizációs és településkörnyezeti kutatócsoport:

Az Intézet stratégiai céljainak meghatározása, szoros kapcsolatban a csoportok céljaival

Magyarország Nemzeti Atlasza (MNA) MTA-projekt koordinálása, kutatási és kivitelezési feladatainak elvégzése. Az MNA analóg köteteinek magyar és angol nyelvű megjelentetése (2016-2019), elektronikus változatának (e-MNA) megalkotása, nonstop üzemeltetése (www.nemzetiAtlasz.hu).

Negyedidőszak és felszínfejlődési folyamatok kutatócsoport:

- Klimatikus felszínfejlődési folyamatok kutatása és negyedidőszaki környezetváltozások rekonstrukciója.
- Löszkutatás és a hullóporos eredetű üledékek elemzése.
- A folyóvízi (és általában recens) felszínformálás és üledékképződési folyamatok vizsgálata.

Természetföldrajzi kutatócsoport:

- A területhasználat, ill. a területhasználat exogén földi szénkészletére gyakorolt hatásainak vizsgálata a klímaingadozások tükrében.
- Extrém intenzitású csapadékeseményeknek a földfelszín fejlődésére gyakorolt hatásának kutatása az eróziós-szedimentációs folyamatok által.

Etnikai-, politikai földrajzi és migrációs kutatócsoport:

- A Kárpát-medencei etnikai térszerkezet és térfolyamatok recens változásainak kutatása.
- Az Európa felé irányuló nemzetközi migráció földrajzi kutatása.

- Az etnikai-kulturális sokszínűség, az ehhez kapcsolódó térhasználati sajátosságok és konfliktusok globális földrajzi vizsgálata.
- Az etnikai identitás tér- és időbeli mintázatainak vizsgálata Kelet-Közép-Európában.

Gazdaságföldrajzi és térségfejlesztési kutatócsoport:

- A gazdaságföldrajz területén a hazai földrajztudomány vezető műhelyévé válni, különös tekintettel az ipar, a közlekedés, a telekommunikáció és a turizmus témákban.
- Aktív részesévé válni a Kárpát-medencében folyó, a térségen belüli problémákat feltáró gazdaságföldrajzi kutatásoknak, az irányadó műhely szerepkörének betöltése.

Urbanizációs és településkörnyezeti kutatócsoport:

- Az urbanizáció környezeti konfliktusainak kutatása.
- A magyar városok társadalmi és funkcionális térszerkezetének kutatása.
- Lakóhelyi szegregáció és városi társadalmi kirekesztés kutatása.
- Az urbanizáció hazai és külföldi térfolyamatainak összehasonlító vizsgálata.

Az Intézet profiljának megfelelő teljesítménymutatók rendszere

A CSFK létrejöttével kialakult egy új, kutatóközponti szintű *teljesítménykövetelmény rendszer*, mely úgy tűnik, hogy alapvetően reálisan tükrözi (diszciplináris sokszínűsége ellenére) az FTI esetében is az egyes kutatók teljesítményét és helyben általánosan elfogadottnak tekinthető. A teljesítménymutatók így kialakult rendszere az alábbi tevékenységtípusokat méri: tudományos publikációs eredményesség, pályázati sikeresség, hazai és nemzetközi szakmai közéleti tevékenység, intézeti életében való részvétel. Az érintett dolgozók többségének véleménye alapján a távlati tervek során az FTI nem törekszik alapvetően új teljesítmény értékelési rendszer kidolgozására.

A stratégiai cselekvési tervek meghatározása: intézeti szintű programok és projektek tervezése éves bontásban

Magyarország Nemzeti Atlasza analóg változatának kiadása (MTA + MNB + kormányzati támogatás):

- 2016 Természeti környezet
- 2017 Társadalom
- 2018 A magyar állam és helye a világban
- 2019 Gazdaság

Egyéb projektek pontos, éves bontású tervezését lehetetlenné teszi az intézet új telephelyre való költöztetése (ennek ideje alatt várható infrastrukturális leállás), a különféle pályázatok bizonytalan kiírása, vállalkozási szerződések kiszámíthatatlansága. Csupán feltételezni lehet, hogy a kutatók a korábbiakhoz hasonló, vagy nagyobb sikerességgel fognak szerepelni az alábbi pályázati forrásoknál: pl. NKFIH, H2020, Interreg, ESA, ERC, AXA Research Fund, NATO, ESPON, International Visegrad Fund, Syngenta.

Az intézeti cselekvési tervek gazdasági háttérének tervezése

A fentiek alapján teljes körű, akár középtávú üzleti terv összeállítása nem lehetséges. Ennek ellenére bizonyos terv összeállítható:

Magyarország Nemzeti Atlasza:

- 2016 Természeti környezet 85,6 M Ft (terv)
- 2017 Társadalom 74,8 M Ft (terv)
- 2018 A magyar állam és helye a világban 75,2 M Ft (terv)
- 2019 Gazdaság 71,1 M Ft (terv)

Természetföldrajz:

- 2016: NKFIH K (2 db), Organica KMB és Syngenta 2016 KMB: ca. 10 M Ft (tény);
- 2017: NKFIH 4 M Ft (pályázat) + 10 M Ft (Syngenta KMB) + 10 M Ft ESA (terv);
- 2018: NKFIH 4 M Ft (pályázat) + 10 M Ft (egyéb pályázatok)
- 2019: NKFIH 4 M Ft (pályázat) + 10 M Ft (egyéb pályázatok)

Társadalomföldrajz:

- 2016: OTKA 6,8 M Ft (tény) + 17 M Ft pályázatból (NATO, NKFIH pályázat)
- 2017: OTKA 8,7 M Ft (pályázat) + 24 M Ft (H2020, INTERREG, ESPON, NKFIH, Pageo pályázat)
- 2018: OTKA 23,2 M Ft (pályázat) + 19 M Ft (H2020, INTERREG, ESPON, Pageo pályázat)
- 2019: OTKA 8,9 M Ft (pályázat) + 16 M Ft (H2020, INTERREG, ESPON pályázat)

A stratégiából levezetett intézkedések nyomon követése (visszacsatolás), a stratégiai akciók megvalósulásának mérése, ellenőrzése

Az Intézet stratégiájából levezetett intézkedések követését, a stratégiai akciók megvalósulásának mérését, egyáltalán a kutatói teljesítmény mérési rendszerét, ellenőrzését intézeti szinten a CSFK-nak, MTA-nak készített éves jelentések, a kutatóközpont Külső Tanácsadói Testületének szintén éves értékelő jelentése képezi. Az intézeti teljesítménnyel kapcsolatos visszacsatolás fontos eleme lehet a nemzetközi összehasonlítás lehetősége, mely az FTI esetében a magas színvonalú kutatási tevékenységet végző, de hasonló adottságú, történeti gyökerű külföldi akadémiai kutatóintézetek esetében lehet releváns (pl. az LTA Földrajzi és Térszervezési Intézete (Varsó), vagy az SZTA Földrajzi Intézete (Pozsony)). A tudományos teljesítmény és stratégiai intézkedések nyomon követésének nem csupán intézeti, hanem kutatócsoporti és egyéni szinten is fontos részei az évente megvalósuló személyes beszámoló fórumok, a jól dokumentálható hazai és nemzetközi pályázati sikeresség, a tervezett, megvalósított projektek tudományos és üzleti (gazdasági) eredményességének folyamatos ellenőrzése, és természetesen a kutatói visszajelzések is.

Budapest, 2016. április 27.

Kocsis Károly
igazgató

Szarka László
főigazgató

AZ MTA CSFK FÖLDRAJZTUDOMÁNYI INTÉZET KIEMELT PUBLIKÁCIÓI
2010 – 2015 KÖZÖTT

2010

Becse A, Mezősi G, Ádám L, Juhász Á, Marosi S, Somogyi S, Szilárd J, Ambrózy P, Konkolyné Bihari Z, Király G, Molnár Zs, Bölöni J, Csiky J, Vojtkó A, Rajkai K, Tóth G, Tiner T, Michalkó G, Keresztesi Z, Dövényi Z (szerk.): Magyarország kistájainak katasztere. Budapest: MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, (2010) 876 p. (ISBN:978-963-9545-29-8)

Erőss Á, Tátrai P: Ethnic features of symbolic appropriation of public space in changing geopolitical frames.: the case of Oradea/Nagyvárad. *HUNGARIAN GEOGRAPHICAL BULLETIN* 59:(1) 51-68 (2010) Q3

Kis É, Schweitzer F: Dust accumulation and loess formation under the oceanic semiarid climate of Tenerife, Canary Islands. *HUNGARIAN GEOGRAPHICAL BULLETIN* 59:(2) 207-230 (2010) Q3

Martin-Brelot H, Grossetti M, Eckert D, Gritsai O, Kovács Z: The spatial mobility of the 'creative class': a European perspective. *INTERNATIONAL JOURNAL OF URBAN AND REGIONAL RESEARCH* 34:(4) 854-870 (2010) IF: 1.4 Q1

Szalai Z, Jakab G, Németh T, Sipos P, Mészáros E, di Gleria M, Madarász B, Varga I, Horváth Szabó K. Dynamics of organic carbon and dissolved iron in relation to landscape diversity *HUNGARIAN GEOGRAPHICAL BULLETIN* 59:(1) 17-33. (2010) Q3

2011

Bontje M, Musterd S, Kovács Z, Murie A Pathways Toward European Creative-Knowledge City-Regions. *URBAN GEOGRAPHY* 32:(1) pp. 80-104. (2011) IF: 1.187 [WoS link](#) / [DOI](#) / Q1

Erőss Á, Filep B, Kocsis K, Tátrai P On linkages and barriers.: the dynamics of neighbourhood along the state borders of Hungary since EU enlargement. In: Armbruster H, Meinhof U H (eds.) Negotiating multicultural Europe: borders, networks, neighbourhoods. Basingstoke: Palgrave MacMillan, 2011. pp. 69-93. (Palgrave politics of identity and citizenship series) (ISBN:978-0-230-28052-6)

Kertész Á, Szalai Z, Jakab G, Tóth A, Szabó Sz, Madarász B, Jankauskas B, Guerra A, Bezerra J F R, Panomtaranichagul M, Chau Thu D, Yi Z Biological geotextiles as atool for soil moisture conservation. *LAND DEGRADATION & DEVELOPMENT* 22:(5) pp. 472-479. (2011)
IF: 1.250 [WoS link](#) / [Scopus link](#) / [DOI](#) / Q2

Kocsis K, Schweitzer F (szerk.) Magyarország térképekben. Budapest: MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, 2011. 248 p. (ISBN:978-963-9545-33-5)

Varga Gy Similarities among the Plio–Pleistocene terrestrial aeolian dust deposits in the World and in Hungary. *QUATERNARY INTERNATIONAL* 234:(1-2) pp. 98-108. (2011)
IF: 1.768 [WoS link](#) / [Scopus link](#) / [DOI](#) / Q1

2012

Dövényi Z (szerk.) A Kárpát-medence földrajza. Budapest: Akadémiai Kiadó, 2012. 1351 p. (Akadémiai kézikönyvek) (ISBN:978-963-05-9281-9)

Jakab G, Szalai Z, Kertész Á, Tóth A, Madarász B, Szabó Sz. Biological geotextiles against soil degradation under subhumid climate: a case study. *CARPATHIAN JOURNAL OF EARTH AND ENVIRONMENTAL SCIENCES* 7:(2) pp. 125-134. (2012) IF: 1.450* Q2

Kiss E The impacts of the economic crisis on the spatial organization of Hungarian industry. *EUROPEAN URBAN AND REGIONAL STUDIES* 19:(1) pp. 62-76. (2012) IF: 1.673* Q1

Kovács Z, Herfert G Development Pathways of Large Housing Estates in Post-socialist Cities: an International Comparison. *HOUSING STUDIES* 27:(3) pp. 324-342. (2012) IF: 0.663* Q1

Varga, Gy Spatio-temporal distribution of dust storms – a global coverage using NASA Total Ozone Mapping Spectrometer aerosol measurements (1979–2011). *HUNGARIAN GEOGRAPHICAL BULLETIN* 61. (4) pp. 275–298. (2012) Q3

2013

Kocsis K Historical predecessors and current geographical possibilities of ethnic based territorial autonomies in the Carpathian Basin *HUNGARIAN GEOGRAPHICAL BULLETIN* 62:(1) pp. 3-46. (2013) Link(ek): [Scopus](#), [Teljes dokumentum](#) Q3

Kovács Z, Wiessner R, Zischner R Urban Renewal in the Inner City of Budapest: Gentrification from a Post-socialist Perspective *URBAN STUDIES* 50:(1) pp. 22-38. (2013) IF: 1.493 Q1

Madarász B, Németh T, Jakab G, Szalai Z The erubáz volcanic soil of Hungary: mineralogy and classification *CATENA* 107: pp. 46-56. (2013) IF: 1.881 Q1

Szalai Z, Kiss K, Jakab G, Sipos P, Belucz B, Németh T The use of UV-VIS-NIR reflectance spectroscopy to identify iron minerals *ASTRONOMISCHE NACHRICHTEN* 334:(9) pp. 940-943. (2013) IF: 1.399 Q2

Varga Gy, Kovács J, Újvári G Analysis of Saharan dust intrusions into the Carpathian Basin (Central Europe) over the period of 1979-2011 *GLOBAL AND PLANETARY CHANGE* 100: pp. 333-342. (2013) IF: 3.155 Q1

2014

Bradák B, Kiss K, Barta G, Varga Gy, Szeberényi J, Józsa S, Novothny Á, Kovács J, Markó A, Mészáros E, Szalai Z: Different paleoenvironments of Late Pleistocene age identified in Verőce outcrop, Hungary: preliminary results. *QUATERNARY INTERNATIONAL* 319: 119-136. (2014) Link(ek): [BREAL](#), [DOI](#), [ScienceDirect](#), [WoS](#), [Scopus](#) IF: 2.062, Q1

Chen J, Chang K, Karácsonyi D, Zhang X: Comparing urban land expansion and its driving factors in Shenzhen and Dongguan, China. *HABITAT INTERNATIONAL*, 43: 61-71. (2014) Link(ek): [BREAL](#), [DOI](#), [ScienceDirect](#), [WoS](#), [Scopus](#) IF: 1.746, Q1

Kovács Z, Hegedűs G: Gated communities as new forms of segregation in post-socialist Budapest. *CITIES* 36: 200-209. (2014) Link(ek): [BREAL](#), [DOI](#), [WoS](#), [Scopus](#) IF: 1.728, Q1

Michalkó G, Rátz T, Hinek M, Tömöri M: Shopping tourism in Hungary during the period of the economic crisis. *TOURISM ECONOMICS* 20:(6) 1319-1336. (2014) Link(ek): [BREAL](#), [DOI](#), [Scopus](#) IF: 0.515, Q2

Varga Gy, Újvári G, Kovács J: Spatiotemporal patterns of Saharan dust outbreaks in the Mediterranean Basin. *AEOLIAN RESEARCH* 15: 151-160. (2014) Link(ek): [BREAL](#), [ScienceDirect](#), [DOI](#), [WoS](#), [Scopus](#) IF: 2.309, Q1

2015

Filep T, Draskovits E, Szabó J, Koós S, László P, Szalai Z: The dissolved organic matter as a potential soil quality indicator in arable soils of Hungary. *ENVIRONMENTAL MONITORING AND ASSESSMENT* 187:(7) 479-490 (2015) Link(ek): [DOI](#), [WoS](#), [Scopus](#) IF: 1.679, Q2

Kocsis K, Tátrai P. (szerk.): A Kárpát–Pannon-térség változó etnikai arculata = Changing ethnic patterns of the Carpatho–Pannonian area Budapest: MTA CSFK Földrajztudományi Intézet, 2015. 35 p. (atlasz) (ISBN:978-963-9545-47-2) 1 fő- és 10 melléktérképpel, térképmagyarázóval. 3., bőv. és átdolg. kiadás. CD-n is megjelent, az elektronikus kiadás ISBN száma: 978-963- 9545-48-9 [Teljes dokumentum](#)

Kovács Z, Wiessner R, Zischner R: Beyond gentrification: diversified neighbourhood upgrading in the inner city of Budapest. *GEOGRAFIE - SBORNÍK ČESKÉ GEOGRAFICKÉ SPOLOČNOSTI* 120:(2) 251-274 (2015) Link(ek): [REAL](#), [WoS](#) IF: 0.558, Q2

Marcinčzak S, Tammaru T, Novák J, Gentile M, Kovács Z, Temelová J, Valatka V, Káhrík A, Szabó B: Patterns of socioeconomic segregation in the capital cities of fast-track reforming postsocialist countries. *ANNALS OF THE ASSOCIATION OF AMERICAN GEOGRAPHERS* 105:(1) 183-202 (2015) Link(ek): [DOI](#), [WoS](#), [Scopus](#) IF: 2.291, Q1

Michalkó G, Irimiás A, Timothy D: Disappointment in tourism: Perspectives on tourism destination management. *TOURISM MANAGEMENT PERSPECTIVES* 16: 85-91 (2015) Link(ek): [DOI](#), [ScienceDirect](#), [Scopus](#) Q2

Budapest, 2016. április 27.

Kocsis Károly
igazgató

Szarka László
főigazgató

